

Inre monologer ger intimitet

Det är ett högt tempo i **Thomas Bernhards** (1931-1989) prosa. Tempot ligger inte i handlingen eller i en uppskruvad händelseutveckling, majoriteten av författarens verk handlar om personer som sitter och tänker. Det är de ordrika svadorna utan styckesindelning som håller högt tempo. Det är ofta bitskt och bittert, men Bernhard gör de inre monologerna till läsvärd underhållning.

Bokförlaget Tranan fortsätter sin utgivning av Bernhards verk och nu har förlaget gett ut kortromanen *Betong* och novellsamlingen *Goethe döör (och annan kortprosa)*, översatta av **Margaretha Holmqvist** respektive **Jan Erik Bornhild**.

Betong handlar om **Rudolf** som jobbar med en bok om kompositören Mendelsohn Bartholdy, men han kan inte förmå sig att avsluta den. Han skyller på allt och alla, främst sin syster som stör med sin blotta uppenbarelse och existens. Men det är också fel på hälsan och Österrike som helhet. Allt är fel och det underlättar givetvis inte hans tankeverksamhet och arbete. Han bestämmer sig till slut att bege sig till Palma för att få ro att skriva det sista på verket, men väl där kommer minnen från tidigare besök i vägen.

Kritikern **Rebecka Kärdes** efterord till *Betong* är upplysande om både Bernhards författarskap och boken i sig. Hon lyfter bland annat fram att Bernhard använder sig av både definitiva och fasta beskrivningar som "alltid", "aldrig" och "överallt" samtidigt som han kontrasterar det med "å andra sidan-konstruktioner". Vilket skapar ett mänskligt tvivel i texten. För Rudolf är trots allt inte bara en grinig man, utan också en orolig själ.

Prokrastineringen blir larvig och absurd. Gör det bara, så svårt är det inte, tänker jag under läsningen. Men det blottar också en vända inför att bli kvar och dubbelheten i att ha

någon kring sig. Systemens närvaro stör honom å det grövsta, men när han är ensam tänker han på systemen i stället. Inte i något positivt drag, men ensamheten gör honom inte heller produktiv.

Novellerna i *Goethe döör (och annan kortprosa)* har liknande format som kortromanen. Titelnovellen handlar om ett fiktivt möte mellan författaren Goethe och filosofen Wittengenstein. I och med att det är något krävande läsning kan jag tycka att Bernhards stil vinner på att få lite längd. Det är skönt att försvinna in i ordflödet en längre stund vilket inte novellerna åstadkommer.

Goethe döör och annan kortprosa innehåller däremot samlingen *Tilldragelser*. Vilket är en samling av cirka ensideslånga texter med ett dråpligt slut om en enskild person. Mycket rymms inom berättelsen åtstramad ram och det är en sparsmakad kontrast till hans annars så ordrika utläggningar.

Bernhards inre monologerna skapar en intimitet som få andra författare uppnår samtidigt som den vresiga tonen gör att läsaren gräver sig in i karaktärens mörkaste och lortigaste. Att ta sig an de täta textmassorna kräver en del av läsaren, men när man väl är inne i rytmen är det belönande.

Text Henrik Schedin

Betong

Thomas Bernhard

Bokförlaget Tranan

Översättning: Margaretha Holmqvist

Goethe döör (och annan kortprosa)

Thomas Bernhard

Bokförlaget Tranan

Översättning: Jan Erik Bornhild

THOMAS BERNHARD

Betong

tranan / översatt av margaretha holmqvist

THOMAS BERNHARD

Goethe döör
(och annan kort-
prosa)

tranan / översatt av Jan Erik Bornlid